

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo

Autoriteti i Aviacionit Civil
Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva
Civil Aviation Authority

Generalni Direktor Autoriteta Civilnog Vazduhoplovstva Kosova,

Na osnovu člana 21.3 i 79. Zakona Br 03/L-051 o Civilnom Vazduhoplovstvu,

Imajući u vidu Multilateralni Sporazum o osnivanju Zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja ("Sporazum ECAA") potpisan od strane UNMIK-a u ime Kosova, kao i privremeno stupanje na snagu Sporazuma ECAA od 10. oktobra 2006. godine,

U cilju utvrđivanja pravila i postupaka o licenciranju kontrolora letenja Republike Kosova, u skladu sa ECAA Sporazumom i zahtevom da Direktiva 2006/23/EC o Licencama Zajednice Kontrole Letenja postane deo unutrašnjeg pravnog poretka Republike Kosova:

Donosi sledeću:

UREDBU BR. 4/2008
O LICENCAMA ZA KONTROLORE LETENJA

Član 1.
Cilj i polje delovanja

1.1 Cilj ove Uredbe je uspostavljanje bezbednosnih standarda i poboljšanje rada kontrolnog sistema vazdušnog saobraćaja kroz izdavanje dozvola za kontrolora letenja.

1.2 Ova Uredba važi za:

- Studente kontrole letenja, i
- Kontrole letenja

koji izvršavaju svoje dužnosti pod nadležnošću lica koji pruža usluge vazdušne navigacije, prvenstveno usluge za pokretanje vazduhoplova u opštem vazdušnom saobraćaju.

1.3 U skladu sa članovima 1.2 i 13. Pravilnika (EC) br 549/2004, u slučajevima kada se pružaju redovne i planirane usluge kontrole letenja za opšti vazdušni saobraćaj pod nadležnošću pružioca vazdušno-navigacionih usluga koji svoje usluge, prvenstveno, nude za pokretanje vazduhoplova osim za opšti vazdušni saobraćaj, CAAK treba da obezbedi da nivo sigurnosti i kvalitet usluga za opšti vazdušni saobraćaj, u najmanju ruku, bude jednak nivou koji proizilazi iz primene odredbi ove Uredbe.

Član 2. *Definicije*

Pojedini izrazi ovoj Uredbi imaju sledeće značenje:

"CAAK" jeste Autoritet civilnog vazduhoplovstva Kosova.

"Usluga kontrole letenja" je usluga koja se pruža u cilju sprečavanja sudara između vazduhoplova na području manevrisanja, između vazduhoplova i drugih prepreka, kao i održavanje organizovanog toka vazdušnog saobraćaja.

"Pružioc i usluga vazdušne navigacije" su svaka javna ili privatna lica koje pružaju usluge vazdušne navigacije za opšti vazdušni saobraćaj.

"Opšti vazdušni saobraćaj" podrazumeva sva kretanja civilnog vazduhoplova, kao i sva kretanja državnih vazduhoplova (uključujući vojne, carinske i policijske vazduhoplove), u slučaju, kada se ova kretanja sprovode u skladu sa procedurama ICAO-a.

"Licenca" jeste Licenca kontrolora letenja izdana i usvojena od strane Autoriteta Civilnog Vazduhoplovstva Kosova u skladu sa ovom Uredbom, dajući pritom zakonsko pravo njenom vlasniku da pruža usluge kontrole letenja u skladu sa rejtingom i saglasnostima koja su sadržana u njoj.

"Rejting" podrazumeva dato ovlašćenje ili ovlašćenje koje se vezuje licencom i čini njen sastavni deo, navodeći specifične uslove, privilegije ili posebna ograničenja koja se odnose na tu dozvolu; rejting na licenci je bar jedan od dole navedenih primera:

- a) vizuelna kontrola aerodroma;

- b) instrumenti kontrole aerodroma;
- c) postupci kontrole pristupa;
- d) nadzor kontrole pristupa;
- e) procedure kontrole prostora;
- f) nadzor kontrole prostora.

"Usvajanje rejtinga" je dato ovlašćenje koje čini sastavni deo licence, koje ukazuje na specifične uslove, privilegije ili ograničenja koja pripadaju odgovarajućem rejtingu.

"Usvajanje jedinice" je dato ovlašćenje koje čini sastavni deo licence, koje ukazuje na pokazatelja lokacije ICAO i sektora i/ili radnih mesta na mestima gde je nosilac licence nadležan da deluje.

"Jezičko usvajanje" jeste dato ovlašćenje koje čini sastavni deo licence, koje ukazuje na jezičku sposobnost nosioca licence.

"Saglasnost za instruktora" podrazumeva dato ovlašćenje koje čini sastavni deo licence, koje ukazuje na kompetentnost vlasnika licence da pruža trening obuke na radnom mestu.

"ICAO pokazatelj lokacija" je grupa kodova od četiri slova formulisanih u skladu sa pravilima predviđenih od strane ICAO u svom upustvu DOC 7910, koja je predviđena za lokaciju jedne fiksne vazduhoplovne stanice.

"Sektor" jeste deo kontrolnog prostora i/ili deo regiona/gornjeg regiona.

"Obuka" je celina teorijskih kurseva, praktičnih vežbi, uključujući i simulaciju i obuku na poslu neophodnu za stvaranje i održavanje sposobnosti u pružanju sigurne, visoko kvalitetne usluge vazdušnog saobraćaja, koju čine :

- a) početne obuke, koje pružaju osnovni rejting obuke, koji doprinosi izdavanju studentskih licenci;
- b) obuka za jedinicu, uključujući privremenu prelaznu obuku, koja se obavlja pre obuke na poslu, koja doprinosi izdavanju licence kontrolora letenja;
- c) nastavak obuke, koja omogućava održavanje odobrene važeće licence;

d) obuka instruktora na radnom mestu, koja doprinosi izdavanju odobrenja za instruktora;

e) obuka ispitivača i/ili ocenjivača.

"*Vršilac obuke*" je organizacija overena od strane relevantnih nacionalnih nadzornih organa za pružanje jedne ili više vrsta obuka.

"*Šema nadležnosti jedinice*" je usvojena šema koja ukazuje na način na koji jedinica održava njenu nadležnost nosioca dozvole.

"*Plan obuke jedinice*" je usvojen plan koji detaljno prikazuje procese i potrebno vreme za omogućavanje primene postupaka jedinice na lokalnom prostoru, pod nadzorom jednog instruktora koji vrši obuku na poslu.

"ICAO" označava Međunarodnu Organizaciju za Civilno Vazduhoplovstvo;

"*Sporazum ECAA*" podrazumeva multilateralni sporazum između Evropske Zajednice i njenih zemalja članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Islanda, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Privremene administrativne misije Ujedinjenih nacija na Kosovu, u vezi osnivanja zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja;

Član 3.

Nacionalno nadzorno telo

U skladu sa Članom 78. Zakona Br. 03/L-051, ACVK treba biti Nacionalno nadzorno telo Kosova što je i predviđeno Pravilnikom (EC) Nr. 549/2004 od 10. Marta 2004. godine izdanog od strane Evropskog Parlamenta i Saveta. U skladu s tim, CAAK će biti odgovoran za regulisanje sigurnosti i ekonomskih pitanja vezane za usluge vazdušne navigacije. CAAK treba biti nezavistan od davalaca usluga vazdušne navigacije.

Član 4.

Principi Licenciranja

4.1 Bez predrasuda prema Članu 1.3, CAAK će osigurati da usluge kontrole letenja, koje su u skladu sa poljem delovanja u članu 1.2, pružaju samo licencirani kontrolori letenja, u skladu sa ovom Uredbom.

4.2 Podnosioci zahteva za licencu moraju da potvrde da su ovlašćeni da vrše dužnost kontrolora letenja ili kao studenti kontrolori letenja. Dokazi koji ukazuju na kompetentnost i njihovu sposobnost odnose se na znanje, iskustvo, veštinu i jezičku sposobnost.

4.3 Licenca ostaje u vlasništvu onoga na čije je ime izdata licenca ili lica koje će izvršiti potpisivanje.

4.4 U skladu sa članom 14.1:

a) licenca, rejting ili odobrenje mogu biti suspendovani ukoliko postoji sumnja u sposobnost kontrolora letenja ili u slučajevima zloupotrebe službenog položaja;

b) licenca može biti oduzeta u slučaju kada je zanemarena ili prilikom njene zloupotrebe.

4.5 Licenca studenta kontrolora letenja ovlašćuje njenog nosioca za pružanje usluga kontrole letenja, pod nadzorom jednog instruktora obučavanja na poslu.

4.6 Licenca kontrolora letenja će se smatrati važećom za jednu ili više kategorija usluga vazdušnog saobraćaja, u jednoj ili više jedinica kontrole letenja kao i neophodna za priznanje rejtinga, kada podnosilac ispunjava zahteve predviđene prema Članu 4.2.

4.7 Područje rada licence kontrolora letenja može biti prošireno na obavljanje usluga kontrole letenja na drugim rejtinzima ili primenu usluga kontrole vazdušnog saobraćaja u nekoj drugoj kontrolnoj jedinici vazdušnog saobraćaja, kao i na druge usvojene rejtinge.

4.8 Licenca kontrolora letenja će se izdavati i smatrati važećom, sve dok podnosilac prijave ne navrši 60 godina. Međutim, CAAK može, u posebnim slučajevima, odrediti jedan kraći period punovažnosti licence.

4.9 Saglasnost rejtinga i usvajanje jedinice će se izdavati i produživati u periodu validnosti od 24 meseca.

4.10 Licenca treba da sadrži tačke navedene u Aneksu I.

4.11 Licenca će se izdavati na albanskom i srpskom jeziku, obuhvatajući i engleski prevod onih tačaka koje su navedene u Aneksu I.

4.12 CAAK će obezbediti kontrolorima letenja potrebnu obuku u upravljanju bezbednosti, sigurnosti i krize.

4.13 Priznanje za instruktora smatraće se važećom za jedan period obnavljanja od 36 meseci.

Član 5.

Uslovi za dobijanje dozvole

5.1 Licence studenta kontrolora letenja će se izdavati kandidatima koji:

- a) su stariji od 18 godina i koji poseduju bar diplomu srednjeg stručne spreme ili diplomu koja garantuje pristup univerzitetu ili ekvivalentnu;
- b) su uspešno završili odobren početni trening od velikog značaja za rejting, kao i priznanje rejtinga, ukoliko je primenjivo, kao što je predviđeno u Delu A Aneksa II;
- c) poseduju važeće lekarsko uverenje; i
- d) su pokazali odgovarajući nivo znanja engleskog jezika u skladu sa zahtevima navedenih u Aneksu III.

Licenca će sadržati najmanje jedan rejting i jedno priznanje rejtinga, samo u slučaju kada je primenjivo.

5.2 Licenca kontrolora letenja će se izdavati kandidatima koji:

- a) imaju najmanje 21 godinu;
- b) poseduju licencu studenta i završen jedan plan obuke odobren za jedinicu te uspešno položili odgovarajuće ispite ili rejting, koji su u skladu sa zahtevima navedenih u Delu B Aneksa II;
- c) poseduju važeće lekarsko uverenje;
- d) su pokazali odgovarajući nivo znanja engleskog jezika, u skladu sa zahtevima navedenih u Aneksu III, i
- e) su nosioci stranih licenci kontrolora letenja i ispunjavaju uslove određene pod a), c), d), završili plan lekcija obuke odobrenog za jedinicu i sa uspehom, polagali odgovarajuće ispite ili rejting, u skladu sa zahtevima navedenih u Delu B Aneksa II.

Licenca će biti osnažena uključivanjem jednog ili više rejtinga, kao i relevantnog priznanja rejtinga, jedinice i jezika, za koje je uspešno završena obuka.

5.3 Priznanje za Instruktoru dodeljuje se nosiocima licence kontrolora letenja koji:

- a) su pružili usluge kontrole letenja za jedan predhodni period, u minimalnom trajanju od godinu dana, uz odgovarajući rejting i pratećim priznanjem rejtinga i održali važeće odobrenje za jedinicu za šest meseci pre odgovarajuće jedinice, i;
- b) su uspešno završili obuku odobrenu za instruktora kursa na radnom mestu, gde su se potrebna znanja i pedagoške veštine ocenjivale kroz odgovarajuće testove.

Član 6.

Rejting kontrolora letenja

6.1 Licence će sadržiti jednu ili više od dole navedenih rejtinga sa ciljem da ukažu na vrstu usluge koje vlasnik dozvole može pružiti:

- a) Rejting vizuelne kontrole aerodroma (ADV), koji ukazuje da je nosilac licence sposoban da pruži usluge kontrole letenja za aerodromski saobraćaj, kao i za aerodrom koji ne poseduje objavljene instrumente za pristup ili procedure odlazaka;
- b) Rejting instrumenata kontrole aerodroma (ADI), koji ukazuje da je nosilac licence sposoban da pruži usluge vazdušnog saobraćaja za aerodromski saobraćaj na jednom aerodromu koji poseduje instrumente za objavljivanje pristupa ili procedura odlazaka, koji mora biti praćeni sa najmanje jednim od odobrenja opisanih u Članu 7.1;
- c) Rejting postupka kontrole pristupa (APP), koji ukazuje da je nosilac licence sposoban da pruži usluge vazdušnog saobraćaja vazduhoplovima koji dolaze, odlaze ili su u tranzitu bez upotrebe opreme za izviđanje;
- d) Rejting izviđanja kontrole pristupa (APS), koji ukazuje da je nosilac licence sposoban da pruži usluge kontrole letenja za dolazak, odlazak vazduhoplova ili za transport vazduhoplova uz upotrebu opreme za izviđanje. Ova vrsta rejtinga mora biti udružena sa najmanje jednim od usvojenih rejtinga opisanih u Članu 7.2;
- e) Rejting postupka kontrole prostora (ACP), koja ukazuje da je nosilac licence sposoban da pruži usluge vazdušnog saobraćaja za vazduhoplov bez upotrebe opreme za izviđanje;

- f) Rejting izviđanja kontrole prostora (ACS), koji ukazuju da je nosilac licence sposoban da pruži usluge vazdušnog saobraćaja uz upotrebu opreme za izviđanje, koja mora biti praćena sa najmanje jednim odobrenjem opisanih u Članu 7.3.

Član 7.

Odobrenja rejtinga

7.1 Rejting instrumenta za kontrolu aerodroma (ADI) će imati najmanje jednu od sledećih navedenih odobrenja:

- a) Odobrenje za kontrolni toranj (TVR), koje će ukazati da je nosilac sposoban da pruži usluge kontrole, tamo gde se kontrole aerodroma obezbeđuju sa jedne radne pozicije;
- b) Odobrenje kontrole kretanja na zemlji (GMC), koje će ukazati da je nosilac licence sposoban da obezbedi kontrolu kretanja na zemlji;
- c) Odobrenje za nadzor kretanja na zemlji (GMS), koja se dodeljuje kao dodatak odobrenju za kontrolu kretanja na zemlji ili odobrenju za kontrolni toranj, koja će ukazati da je nosilac sposoban da pruži kontrolu kretanja na zemlji, uz pomoć sistema uputstva kretanja na površini aerodroma;
- d) Odobrenje za vazдушnu kontrolu (AIR), koji će ukazati da je nosilac licence sposoban da obezbedi kontrolu u vazduhu;
- e) Priznanje kontrole za radar na aerodromu (RAD), koja se dodeljuje kao dodatak odobrenja za vazдушnu kontrolu ili odobrenja za kontrolni toranj, koja ukazuje da je nosilac licence sposoban da obezbedi kontrolu na aerodromu uz pomoć opreme za izviđanje/radar.

7.2 Rejting izviđanja kontrole pristupa (APS) mora imati bar jedan od dole navedenih odobrenja:

- a) Odobrenje za radar (RAD), koje će ukazati da je nosilac licence sposoban da pruža usluge kontrole pristupa uz upotrebu osnovne i/ili sekundarne radarske opreme;
- b) Odobrenje za precizan pristup radara (PAR), koje se dobija kao dodatak odobrenja za radar, koje će ukazati da je nosilac licence sposoban da obezbedi precizan pristup, kontrolisan sa zemlje, uz upotrebu precizne radarske opreme za finalni pristup vazduhoplova pisti;

- c) Odobrenje za nadzor Radarskog Pristupa (SRA), dat kao dodatak odobrenja za radar, koje će ukazati da je nosilac licence sposoban da pruži uslugu kontrole sa zemlje za neprecizan pristup, uz upotrebu opreme za izviđanje vazduhoplova za finalni pristup stazi;
- d) Odobrenje za automatsko zavisno izviđanje (ADS), koje će ukazati da je nosilac licence sposoban da pruža uslugu kontrole pristupa, koristeći automatski zavisni posmatrač;
- e) Odobrenje za terminalske kontrole (TCL), koje se daje kao dodatak odobrenju za Radar ili Automatskom zavisnom nadzoru, koje ukazuje da je nosilac licence sposoban da pruži usluge kontrole letenja, koristeći bilo koju opremu za izviđanje vazduhoplova, koji deluju u određenom području terminala i/ili u najbližim sektorima.

7.3 Rejting izviđanja kontrole prostora (ACS) mora imati bar jedan od dole navedenih odobrenja:

- a) Odobrenje za Radar (RAD), koje ukazuje da je nosilac licence sposoban da pruža usluge kontrole prostora upotrebom izviđačke opreme sa radarom;
- b) Odobrenje za automatsko zavisno izviđanje (ADS), koje ukazuje da je nosilac sposoban da pruži usluge vazdušne kontrole prostora upotrebom automatskog zavisnog posmatrača;
- c) Odobrenje kontrole terminala (TCL), daje se kao dodatak Odobrenjima za automatski zavisno posmatranje i sa radarom, koje ukazuje da je nosilac sposoban da pruža usluge kontrole letenja uz upotrebu bilo koje opreme za izviđanje vazduhoplova, koji deluje u određenom prostoru terminala i/ili u najbližim sektorima.

Član 8.

Usvajanje jezika

8.1 CAAK će omogućiti da kontrolori letenja mogu da demonstriraju njihovo umeće govora i razumevanja engleskog jezika na jedan zadovoljavajući nivo. Njihovo znanje će se oceniti u skladu sa skalom koja određuje njihovo poznavanje jezika navedenih u Aneksu III.

8.2 Nivo koji se potreban za sprovođenje stava 1. mora biti 4. nivo skale, prema kojoj se procenjuje znanje jezika navedenih u Aneksu III.

8.3 CAAK može zatražiti 5. nivo skale za rejting znanja jezika, navedene u Aneksu III za sprovođenje stava 1, gde operativne okolnosti konkretnog rejtinga ili odobrenja garantuju viši nivo znanja koji je neophodan zbog bezbednosnih razloga. Jedan takav zahtev mora biti objektivno opravdan, transparentan i proporcionalan, a ne deskriminovan.

8.4 Umešnost će se demonstrirati izdatim potvrdama, nakon transparentnog i objektivnog postupka rejtinga odobrenog od strane CAAK.

Član 9.

Odobrenje za Instruktora

Odobrenje za Instruktora će ukazati da je nosilac licence sposoban da pruži obuku i nadzor na radnom mestu za one oblasti koje se pokrivaju rejtingom koji je važeći.

Član 10.

Priznanje za jedinicu

10.1 Odobrenje za jedinicu ukazuje da je vlasnik licence sposoban da pruži usluge kontrole letenja u određenom sektoru, grupi sektora ili radnih mesta, pod nadležnošću uslužne jedinice vazdušnog saobraćaja.

10.2 Iz bezbednosnih razloga, privilegije odobrenja za jedinicu primenjivaće se samo od strane nosioca licenci, koji su mlađi od 60 godina.

Član 11.

Uslovi za održavanje rejtinga i važećih odobrenja

11.1 Odobrenje za jedinice važiće za početni period od 12 meseci. Validnost takvih odobrenja produžiće se za narednih 12 meseci, i nakon toga, za narednih 24 meseci, ukoliko lice koje pruža usluge vazdušne navigacije pokazuje da:

- a) je podnosilac zahteva ostvario privilegije licence u minimalnom broju časova, odnosno 40 operativnih časova u 90 dana;
- b) je sposobnost podnosioca zahteva procenjena u skladu sa Delom C Aneksa II i
- c) podnosilac zahteva poseduje važeće lekarsko uverenje.

Minimalan broj radnih sati, ne uzimajući u obzir obaveze vođenja, potrebnih za održavanje punovažnosti odobrenja za jedinicu, može se sniziti za obuku instruktora na radu u odnosu na vreme provedeno određivanjem pripravnika kroz radne pozicije, za koje produženje važi.

11.2 Odobrenje za jedinicu koje je prestalo da poseduje punovažnost može se povratiti ukoliko se uspešno završi sa jednim planom obuke za jedinicu.

11.3 Nosilac rejtinga ili priznatog odobrenja, koji nije pružao usluge kontrole letenja povezane tim rejtingom ili priznatim odobrenjem za bilo koji neprekidan period od četiri godine, može početi obuku jedinice samo u tom rejtingu ili priznatom odobrenju nakon odgovarajućeg rejtinga ukoliko on ili ona nastavljaju da zadovoljavaju uslove tog priznatog odobrenja ili rejtinga, kao i nakon ispunjenja zahteva u nekoj obuci, koji proizlaze iz ovog rejtinga.

11.4 Jezička sposobnost kandidata će se proceniti formalno u redovnim intervalima, osim u slučaju kandidata koji su pokazali 6. stručni nivo znanja. Ovaj interval neće trajati duže od tri godine za kandidate koji pokažu znanje jezika na 4. nivou i ne duže od šest godina za kandidate koji pokažu znanje jezika na 5. nivou.

11.5 Bez štete po član 4.4. (a) i 4.4. (b), brige u vezi sposobnosti kontrolora za pružanje usluga letenja mogu nastati kao posledica:

- a) nekog incidenta;
- b) neuspeha provere sposobnosti;
- c) pogoršanje u sposobnosti;
- d) loše tehnike ili rasuđivanja, ili slični faktor.

11.5.1 Postoje tri razloga koji mogu dovesti do delovanja kada su u pitanju licence kontrolora letenja, a to su sledeći navedeni razlozi:

- a) nedostatak ili sumnja u sposobnost pružanja usluga kontrole letenja;
- b) sumnje da li je pojedinac pouzdana osoba za držanje licence, u kojoj će se CAAK obično baviti prosuđivanjem karaktera ili ponašanja, kao što su integritet, pouzdanost i samo-kontrola;
- c) nemogućnost zadovoljavanja odgovarajućih medicinskih standarda.

Član 12.

Lekarska uverenja

12.1 Lekarska uverenja će se izdavati od strane medicinskog ispitivača, odobrene od strane CAAK.

12.2 Izdavanje lekarskog uverenja mora biti u skladu sa odredbama Aneksa I Čikaške Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu i zahtevima Evropskog Lekarskog Uverenja klase 3 Kontrolora Letenja, utvrđene od EUROCONTROL-a, po Aneksu V ove Uredbe.

12.3 Lekarsko uverenje treba da sadrži podatke navedene u Aneksu V, stav 2.

12.4 Lekarsko uverenje se smatra važećim od dana kada se obavio lekarski pregled do narednih 24 meseca, za kontrolore letenja do 40 godina starosti, odnosno 12 meseci za kontrolore iznad tog doba starosti. Lekarsko uverenje može se opozvati u bilo koje vreme, ako zdravstveno stanje vlasnika to zahteva.

12.5 CAAK će obezbediti da su efikasan pregled ili žalbeni postupci postavljeni tamo gde treba, uz odgovarajuće učešće nezavisnih medicinskih savetnika.

12.6 U slučaju smanjene medicinske sposobnosti, nosioci licence kontrolora letenja će obavestiti svoje poslodavce da su postali svesni bilo smanjene medicinske sposobnosti ili su pod uticajem bilo koje psihoaktivne supstance ili lekova, koji bi mogli da im onemoguće ostvarivanje privilegije licence na siguran i ispravan način.

Član 13.

Certifikacija vršioca obuke

13.1 Pružanje obuke kontrolorima letenja, uključujući i odgovarajuće procedure za rejting, biće predmet sertifikacije od strane CAAK.

13.2 Uslovi za sertifikaciju odnose se na tehničke i operativne sposobnosti i pogodnosti da se organizuju kursevi za obuku, kao što je navedeno u tački 1 i Aneks IV.

13.3 Zahtevi za sertifikaciju dostavljajuće se pri CAAK gde podnosilac zahteva ima svoje glavno mesto poslovanja i, ukoliko postoji mogućnost, njegovo sedište. CAAK izdaje uverenja kada podnosilac zahteva za pružanje obuke ispuni uslove utvrđene u tački 1. Aneksa IV. Uverenja se mogu izdati za svaku vrstu obuke ili u kombinaciji sa drugim uslugama vazdušne navigacije, pri čemu će vrsta obuke i usluge vazdušne navigacije biti overena kao paket usluga.

13.4 Uverenja sadrže podatke iz tačke 2. Aneks IV.

13.5 CAAK će nadgledati usklađenost zahteva i uslova priloženih uz certifikat. Ukoliko CAAK utvrdi da nosilac uverenja više ne ispunjava zahteve ili uslove, preduzeće odgovarajuće mere, koje mogu uključivati i povlačenje certifikata.

13.6 U skladu sa odredbama ECAA Sporazuma, CAAK će priznati uverenja izdata u drugim država članicama EZ i ECAA partnera.

Član 14.

Garancija poštovanja nadležnih standarda

14.1 U cilju obezbeđivanja nadležnih nivoa neophodnih za kontrolore letenja, kako bi oni obavljali njihove zadatke na najvišem nivou bezbednosti, CAAK treba da vrši nadzor i praćenje njihovih obuka.

Zadaci CAAK treba da obuhvate:

- a) izdavanje ili oduzimanje dozvola, rejtinga i odobrenja za koje je završena jedna obuka i rejting, u nadležnosti odgovarajuće CAAK;
- b) održavanje i obustava rejtinga i odobrenja, čije se privilegije ostvaruju pod nadležnošću CAAK;
- c) sertifikacija pružaoca obuke;
- d) odobrenje obuka, planova obuke jedinica i šema nadležnosti jedinica;
- e) saglasnost ispitivača ili sposobnost ocenjivača;
- f) praćenje i revizija sistema obuke;
- g) uspostavljanje odgovarajućih mehanizama za žalbe i obaveštenja.

14.2 CAAK će obezbediti odgovarajuće informacije i obostranu pomoć nacionalnim nadzornim organima drugih Država Članica EU i ECAA partnerima kako bi se obezbedila efikasna primena Direktive 2006/23/EC, naročito u slučajevima koji uključuju slobodu kretanja kontrolora letenja u okviru ECAA.

14.3 CAAK će obezbediti da se baza podataka dobro održava, dajući spisak svih nosioca licenci, u okviru svoje odgovornosti i datuma validnosti njihovih odobrenja. Sa tom namenom, operativne jedinice, u okviru pružanja usluga vazdušne navigacije,

vode evidenciju o efikasnim radnim satima u sektorima, grupi sektora ili sektora u radnim mestima za svakog vlasnika licence koji rade u jedinici i dostavlja ove podatke na zahtev CAAK.

14.4 CAAK će odobriti nosioce licenci, koji imaju pravo da deluju kao nadležni ispitivači ili procenitelji za jedinicu i nastavak obuke. Odobrenje će važiti za obnovljivi period od tri godine.

14.5 CAAK vrši reviziju pružaoca usluga obuke na redovnoj osnovi, imajući u vidu garanciju i poštovanje standarda navedenih u ovoj Uredbi. Pored redovne revizije, CAAK može obavljati posete na licu mesta, kako bi se proverila delotvorna primena ove Uredbe, u skladu sa standardima sadržanim u njemu.

14.6 CAAK može odlučiti da delegira u potpunosti ili delimično revizorske funkcije i inspekcije iz stava 5. ovog člana nekoj priznatoj organizaciji u skladu sa članom 3. Pravilnika (EC) Br. 550/2004.

Član 15.

Uzajamno priznavanje licenci kontrolora letenja

15.1 U skladu sa članom 8. CAAK će priznavati licence i njihove određene rejtinge, kao i odobrenja rejtinga i jezičke saglasnosti izdatih od strane nacionalnih nadzornih organa drugih država članica EZ-a i ECAA partnera u skladu sa odredbama Direktive 2006/23/EC, kao i prateća lekarska uverenja. Međutim, CAAK će priznati dozvole nosilaca koji su ispunili minimalan uslov starosne granice od 21 godinu, kako je predviđeno u članu 5.2 (a).

15.2 U slučaju, kada nosilac licence vrši privilegije licence u Republici Kosovo, sa tim da njegova licenca nije izdata od strane CAAK, vlasnik licence ima pravo da izvrši razmenu njegove/njene licence sa licencom izdatom u Republici Kosovo, bez nametanja dodatnih uslova.

15.3 U cilju pružanja odobrenja za jedinicu, CAAK će zahtevati od podnosioca zahteva da ispuni određene uslove u vezi sa ovim odobrenjem, navodeći jedinicu, sektor ili radnu poziciju. Prilikom uspostavljanja plana obuke jedinice, pružioc obuke će imati u vidu potrebno ovlašćenje i iskustvo podnosioca zahteva.

15.4 CAAK će odobriti i dati obrazloženu odluku za plan obuke jedinica, koji sadrži predloženu obuku za podnosioca zahteva, najkasnije u roku od šest nedelja, nakon prezentacije dokaza, bez osude za kašnjenja, koje proističe zbog bilo koje žalbe koja može biti podneta. U svojim odlukama, nacionalni nadzorni organi treba da obezbede da se principi poštuju, a ne diskriminacija i proporcionalnost.

Član 16.

Prilagođavanje tehničkom ili naučnom napretku

CAAK će uvesti u unutrašnji pravni poredak Republike Kosova bilo kakve izmene koje Komisija može usvojiti u vezi sa rejtingom, odobrenim rejtinzima, kao i odredbe za lekarska uverenja i Aneksima Direktiva 2006/23/EC, koja su u skladu sa procedurama ove Uredbe.

Član 17.

Novčane kazne

CAAK će nametnuti sankcije, koje su u skladu sa Zakonom Br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu, za kršenje ove Uredbe. CAAK će upoznati Komisiju sa ovim odredbama, kao i za i naknadne izmene i dopune koje se tiču njih.

Član 18.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu od 29. decembra 2008 . godine.

Dritan Gjonbalaj
Generalni direktor

KARAKTERISTIKE ZA DOZVOLE

Licence izdate od strane CAAK u skladu sa ovom Uredbom moraju biti u skladu sa sledećim specifikacijama:

1. Detalji

1.1 Sledeći podaci moraju biti navedeni u licenci, zvezdica nagoveštava one stavke koje moraju biti prevedene na engleskom jeziku:

- a. * Ime države ili Autoriteta koji izdaje dozvolu (podebljanim, crnim masnim slovima);
- b. * Naziv licence (izraženim crnim slovima);
- c. Redni broj licence, arapskim brojevima, dat od strane autoriteta koji izdaje dozvole;
- d. Puno ime nosioca (rimskim pismom, kao i u pismu drugih nacionalnih jezika različitih od rimskog);
- e. Datum rođenja;
- f. Državljanstvo nosioca;
- g. Potpis nosioca;
- h. * Certifikacija u pogledu validnosti i ovlašćenje za nosioca da ostvari povlastice koje su u skladu sa licencom, što ukazuje na:
- i. rejting, odobrenje rejtinga, jezička saglasnost, instruktorsko odobrenje i odobrenje jedinice.
- j. Odobrenje,
 - i. datumi kada su po prvi put izdata odobrenja,
 - ii. datumi kada odobrenju ističe njena validnost i;
- k. Potpis službenika koji izdaje dozvolu i datum njihovog izdavanja;

1. Pečat organa koji izdaje dozvolu.
- 1.2. Licence moraju biti propraćene važećim lekarskim uverenjem.

2. Materijal

2.1 Treba da se koristi papir najboljeg kvaliteta ili drugi odgovarajući materijal i stavke navedene pod tačkom 1. moraju da se predstavljaju jasno na njima.

3. Boja

3.1 Licence za vazduhoplovstvo, izdate od strane CAAK-a, kod kojih se koristila ista boja materijala, moraju biti bele boje.

3.2 Licence za vazduhoplovstvo, izdate od strane CAAK-a, kod kojih su se koristile različite boje obeležavanja, moraju biti žute boje.

KRITERIJUMI OBUKE

Deo A

Zahtevi početne obuke za kontrolore letenja

Početna obuka će omogućiti studentima kontrolorima letenja da ispune bar ciljeve osnovne obuke i rejting koji su opisani u EUROCONTROL - ovim "Smernicama za kontrolore letenja Zajedničkog Jezgra Sadržaja Početnog Obučavanja", izdanje od 10. decembra 2004, tako da kontrolori letenja steknu sposobnost za rukovanje vazдушnim saobraćajem na bezbedan, brz i efikasan način.

Početna obuka obuhvata sledeće teme: Zakon o vazduhoplovstvu, upravljanje vazдушnim saobraćajem, postupke za civilno-vojnu saradnju, meteorologiju, navigaciju, principe leta, saradnju između kontrolora letenja i pilota, ljudskih faktora, opreme i sistema, profesionalnog okruženja, bezbednosni sistem upravljanja, neobične/vanredne situacije, degradiran sistem i lingvistička znanja, uključujući i frazeologiju radio-telefonije.

Predavanja će se izvoditi na takav način da pripreme kandidate za različite vrste usluga vazdušnog saobraćaja uz posebni naglasak na bezbednosne aspekte. Početna obuka će se sastojati od teorijskih i praktičnih kurseva, uključujući i simulaciju, dok će se vremensko trajanje obuke odrediti u planovima odobrenih za početne obuke. Stečena veština mora biti dovoljan pokazatelj da se kandidat može smatrati nadležnim za rukovanje kompleksnim i zamršenim situacija u saobraćaju, olakšavajući prelazak u jedinice u obuci. Nadležnost kandidata, nakon završene početne obuke, će se ocenjivati kroz odgovarajuće ispite ili sisteme kontinuiranog ocenjivanja.

Deo B

Kriterijumi obuke jedinice za kontrolore letenja

Planovi obuke jedinice će pružati detalje za proces i vreme potrebno za sprovođenje procedura jedinica za lokalno područje, pod nadzorom jednog instruktora obuke na radu. Odobreni plan će obuhvatati sve elemente sistema za rejting nadležnosti, uključujući radne aranžmane, napredak rejtinga i pregleda, zajedno sa procedurama za obaveštavanje CAAK. Jedinica za obuku treba da sadrži elemente određene za početnu obuku koji su specifični sa nacionalnim uslovima.

Trajanje obuke za jedinicu biće određeno u planu obuke jedinice. Potrebne veštine će se proceniti kroz odgovarajuće ispite ili sistem kontinuiranih rejtinga, od strane odobrenih ispitivača ili procenitelja sposobnosti koji su neutralni i objektivni u svom sudu. U tom cilju, CAAK uspostavlja mehanizme žalbe kako bi se osigurao pravedan tretman kandidata.

Deo C

Neophodni nastavak obuke za kontrolore letenja

Rejting i odobrenje jedinice o licencama kontrolora letenja ostaće važeća kroz odobreni nastavak obuke, koja se sastoji od obuke za održavanje veština kontrolora letenja, ponovnih kurseva, po potrebi, obuke za vanredne situacije, kao i jezičke obuke.

Nastavak obuke sastoji se od teorijskih i praktičnih kurseva, uz simulaciju. Za ovu namenu, vršilac obuke će odrediti šemu za nadležnost jedinice u kojoj će biti prikazani svi detalji procesa, osoblja i vremena neophodnog za omogućavanje odgovarajućeg nastavka treninga i za demonstriranje nadležnosti. Ovi programi će biti kontrolisani i odobreni najmanje svake tri godine.

Vreme trajanja nastavka obuke će biti odlučeno u skladu sa funkcionalnim potrebama kontrolora letenja koji rade u jedinici, a posebno uzimajući u obzir promene ili planirane izmene u postupku ili opremi, ili zbog opštih kriterijumima bezbednosnog upravljanja.

Nadležnost svakog kontrolora letenja će se procenjivati, prema potrebi, svake dve godine. Pružioc usluga vazdušne navigacije omogućiće primenu mehanizama koji garantuju ispravan tretman nosioca dozvole, kada se validnost njihovih odobrenja ne može više produžavati.

KRITERIJUMI POTREBNI ZA ZNANJE JEZIKA

Zahtevi potrebni za poznavanje jezika utvrđeni Članom 8. su primenjivi za korišćenje frazeologije i jednostavnog jezika. Da bi se zadovoljili kriterijumi potrebni za znanje jezika, podnosioc zahteva za licencu ili vlasnik licence mora biti ocenjivan i mora da poseduje znanje najmanje na operativnom nivou (nivo četiri) skale ocena znanja jezika navedene u ovom Aneksu.

Stručni poznavaoци jezika moraju:

- a) efikasno komunicirati glasom (telefon/bežični telefon) i u direktnim situacijama;
- b) da komuniciraju o običnim, konkretnim temama u vezi sa radom koji se obavlja sa tačnošću i jasnoćom;
- c) koristiti odgovarajuću strategiju komunikacije za razmenu poruka i raspoznavanja i rešavanja nesporazuma (npr. provere, potvrde ili jasnoće informacije) u opštim kontekstu ili vezanu sa poslom;
- d) rešava uspešno i relativno lako lingvističke izazove koji se pojavljuju usled komplikacija ili neočekivanih događaja, koji se dešavaju u sklopu situacija rutinskog rada ili komunikativnih zadataka sa kojima su oni, inače, upoznati; i
- e) koristi dijalekat ili akcenat koji je razumljiv za vazduhoplovnu zajednicu.

Nivo	Izgovor	Struktura	Rečnik	Tečnost	Razumevanje	Interakcija
Stručnjak 6	Koristi dijalekat i/ ili akcenat koji je razumljiv za vazduhoplovnu zajednicu.	Odgovarajuća gramatička struktura i vrsta rečenice određuju se funkcijom jezika za odgovarajuć zadatak.	Opseg rečnika i tačnost su dovoljne za efikasno komuniciranje u raznolikosti poznatih i nepoznatih tema. Rečnik je idiomatski, sa nijansama i osetljiv za registrovanje.	Vešt da govori, bez poteškoća o poznatim temama, ali ne može izmeniti tok rečenica sa stilskim efektom, na primer da naglasi činjenice. Koristi odgovarajuće markere za diskurs i konektor.	Smisao je dosledno tačan u skoro svim kontekstima i obuhvata razumevanje lingvističkih i kulturnih suptilnosti kada se govornik suočava sa lingvističkim problemima. Sposoban je da razume različite vrste govora - dijalekte akcente ili da ih bar raspoznaje.	Interakcija sa lakoćom u gotovo svim situacijama. Osetljiv na verbalne i neverbalne signale, i odgovara na njih na odgovarajući način.
Visoko stručan 5	Izgovor, akcenat, ritam i intonacija, iako pod uticajem maternjeg jezika ili regionalne varijacije, retko kju ad ometa lakoću razumevanja.	Osnovne gramatičke struktura i rečenice su konstantno dobro pod kontrolom. Složene strukture su pokušavane, ali sa greškama koje ponekad ometaju značenje.	Opseg rečnika i tačnost su dovoljne da efikasno komuniciraju na zajedničkim, konkretnim,temama i u vezi sa radom . Parafrazira dosledno i uspešno. Rečnik je ponekad idiomatski.	U stanju da govore na dužinu sa relativnom lakoćom o poznatim temama, ali ne mogu da variraju tok govora kao stilski alat. Može koristiti odgovarajući markere za znakove ili konektore .	Smisao je tačan u skoro svim zajedničkim, konkretnim, i u vezi sa radnim temama i uglavnom je precizan kada se govornik suočava sa jezičkim ili situacijskim komplikacijama ili uz neočekivani sled događaja. U stanju je da shvati niz vrsta govora (dijalekata i/ili akcenata) ili registruje.	Odgovori su istovetni, odgovarajući, i informativni. Uspeva da efikasno upravlja mikrofonom/slušalicama.
Operativan 4	Izgovor, akcenat, ritam i intonacija pod uticajem maternjeg jezika ili regionalne	Osnovne gramatičke strukture i obrasci rečenica kreativno se koriste i obično su dobro	Opseg rečenica i tačnost su obično dovoljni za efikasno komuniciranje na zajedničkim, konkretnim temama	Proizvodi jezičko protezanje odgovarajućeg ritma. Može postojati povremeni gubitak tečnosti o tranziciji iz	Smisao je uglavnom tačan u zajedničkim, konkretnim temama koje su, u vezi sa radom, kada je akcenat ili raznolikost koja se koristi dovoljno razumljiva za	Odgovori su obično neposredni, odgovarajući i informativni. Inicira i održava razmene čak i kada se bave neočekivanim sledom događaja. Reaguje na

	varijacije, ali samo ponekad mogu ometati izgovor	kontrolisani. Može doći do grešaka, posebno u neobičnim ili neočekivanim okolnostima koje retko ometaju njen smisao.	i u vezi sa radom. Često može da parafrazira uspešno kada mu nedostaju izrazi u neobičnim ili neočekivanim okolnostima.	probnog ili šematskog govora na spontanu interakciju, ali to ne sprečava efektivnu komunikaciju. Može vršiti ograničenu upotrebu govornih znakova ili konektora. Punjenje ne odvlači pažnju.	korisnika međunarodne zajednice. Kada se govornik suočava sa jezičkom komplikacijom ili neočekivanim sledom događaja, razumevanje može biti sporije ili može zahtevati razjašnjenje	adekvatan način u slučaju nesporazuma, proveravajući, potvrđujući, ili razjašnjavajući.
	Izgovor Koristi dijalekat i/ili akcenat koji je razuman za vazduhoplovnu zajednicu .	Struktura Relevantne gramatičke strukture i obrasci rečenica su određene jezičkim funkcijama koje odgovaraju zadatku.	Rečnik	Tečnost	Razumevanje	Interakcija
Pred-operativni 3	Izgovor, akcenat, ritam i intonacija pod uticajem maternjeg jezika ili regionalne varijacije i često se ometaju.	Osnovne gramatičke strukture rečenica i obrasci povezani sa predvidljivim situacijama nisu uvek dobro kontrolisane. Greške često ometaju smisao	Opseg rečnika i tačnost su često dovoljni za komunikaciju na zajedničkim, konkretnim ili temama u vezi sa poslom, ali domet je ograničen, a izbor reči često neprikladan. Često je u nemogućnosti da parafrazira uspešno kada ne poseduje rečnik.	Proizvodi jezičko rastezanje, ali fraziranje i pauziranje su često neprikladni. Oklevanja ili sporost u obradi jezika može sprečiti efikasno komuniciranje.	Smisao je često tačan u zajedničkim, konkretnim ili temama u vezi sa poslom, kada je akcenat ili varijacija koja se koristi dovoljno razumljiva za međunarodnu zajednicu korisnika. Može otkazati u smislu jezičke komplikacije ili neočekivanom sledu događaja.	Odgovori su ponekad neposredni, mogući, i informativni. Može pokrenuti i održavati razmene sa razumnom lakoćom o poznatim temama i predvidivim situacijama. Generalno je neadekvatan kada se suoči sa neočekivanim sledom događaja.
Elementarni 2	Izgovor, akcenat, ritam i	Pokazuje samo ograničenu	Ograničen spektar rečnika koji se	Može da proizvodi veoma kratke,	Smisao je ograničen na izolovane, upamćene fraze kada	Vreme odziva je sporo, a često i neprikladno. Interakcija je

ANEKS IV

ZAHTEVI KOJI TREBA DA SE DODAJU UVERENJIMA PONUĐENIH ZA VRŠIOCE OBUKE

U skladu sa zahtevima člana 13. mora biti priložen dokaz da su vršioци obuke adekvatno osposobljeni i opremljeni za rad u okruženju pogodnog za pružanje obuke potrebne za dobivanje ili održavanje studentske licence kontrolora letenja i kontrolora licenci letenja.

Konkretno, pružioци obuke moraju:

- a) imati efikasnu strukturu upravljanja i dovoljan broj osoblja sa odgovarajućom kvalifikacijom i iskustvom, kako bi obezbedeli obuku u skladu sa standardima definisanih ovom Uredbom;
- b) imati na raspolaganju potrebne objekte, opremu i odgovarajući smeštaj za vrstu obuke koja se nudi;
- c) obezbediti metodologiju koja će se koristiti za uspostavljanje detalja sadržaja, organizaciju i trajanje kurseva, planove za obuku jedinica i šeme nadležnosti jedinica, uključujući pritom i način ispitivanja ili rejting koji će se organizovati. Testovi, koji su u vezi sa početnom obukom, uključujući i simulaciju obuke, kvalifikacije ispitivača, moraju biti detaljno naznačeni;
- d) priložiti dokaz za osnovni sistem upravljanja na tačno određenom mestu, da nadgledava usklađenost i adekvatnost sistema i postupaka koji omogućavaju da usluge obuke zadovoljavaju standarde propisane ovom Uredbom;
- e) pokazati da su data na raspolaganje dovoljna sredstava za sprovođenje obuke, koja su u skladu sa standardima utvrđenih ovom Uredbom i da aktivnosti imaju dovoljno osiguranje, koje je u skladu sa prirodom pružene obuke.

Uverenja moraju navesti:

- a) nacionalne nadzorne organe koji izdaju uverenja;
- b) ime i adresu kandidata;
- c) vrstu usluga koja su overena;
- d) izjavu podnosioca zahteva da poštuje kriterijume propisane u stavu 1; i
- e) datum izdavanja i važenja uverenja.

SAŽETI KRITERIJUMI POTREBNI ZA LEKARSKO UVERENJE

1. Kriterijumi

- 1) Početni upitnik – pregled
- 2) Kardio-vaskularni sistem
 - a) *Kontrola*
 - b) *Kroni pritisak*
 - c) *Koronarne bolesti*
 - d) *Poremećaji u ritmu/protoku krvi*
 - e) *Generalno-opšte*
- 3) Respiratorni sistem
 - a) *Generalno-opšte*
 - b) *Poremećaji*
- 4) Probavni sistem
 - a) *Generalno opšte*
 - b) *Poremećaji*
- 5) Bolesti metabolizma, problemi u ishrani i bolesti endokrinih žlezda
- 6) Hematologija
- 7) Mokraćni sistem
- 8) Zarazne seksualne bolesti i druge infekcije
- 9) Ginekologija i akušerstvo
- 10) Mišićno-skeletni kriterijumi
- 11) Psihijatrijski i psihološki kriterijumi
 - a) *Psihijatrijski kriterijumi*
 - b) *Psihološke potrebe*
- 12) Neurološki kriterijumi
- 13) Oftamološki kriterijumi
- 14) Vizuelni kriterijumi
- 15) Percepcija boja
- 16) Sistem otorinolaringologije
- 17) Procena čula sluha

18) Dermatološki kriterijumi

2. Detalji

Lekarsko uverenje mora da sadrži sledeće informacije;

- 1) Zemlju u kojoj je izdato uverenje
- 2) Referentni broj
- 3) Klasa uverenja
- 4) Puno ime
- 5) Datum rođenja
- 6) Državljanstvo
- 7) Datum i mesto obavljenog lekarskog pregleda
- 8) Datum poslednjeg snimka EKG - a
- 9) Datum poslednje audiometrije
- 10) Ograničenja, uslovi i/ili izmene
- 11) AME ime, broj i potpis
- 12) Datum sistematskog pregleda
- 13) Datum isteka lekarskog uverenja
- 14) Potpis podnosioca zahteva